

Temps era temps

Secrets de família

*Per a en Josep,
que continua buscant.*

Les notícies d'amagatalls a les nostres masies no són pas desconegudes. En ocasions, quan els propietaris pretèrits i actuals han volgut acomodar les seves llars a les necessitats de la vida moderna, han descobert, amb gran sorpresa i emoció, tota mena de refugis, forats, dobles parets i urnes oblidades. Encara hi ha qui espera trobar, sota una volta o una llosa de la seva vella casa, una gerra enterrada allí pels avantpassats.

Sovint, són els manobres els primers a ensopegar amb aquesta mena de secrets. Així, expliquen que, en una ocasió, quan feien obres a can Senalla Vell, a Lliçà d'Amunt, un manobre hi va trobar or, i sense pensar-s'ho dues vegades, se'l va ficar a la pitrera i va marxar de l'obra bo i al·legant un sobtat mal de ventre sense desenganxar les mans del seu pit.

De fet, al llarg dels anys, diverses persones han experimentat aquesta mena d'estupor. Per exemple, a principis del segle XX, Jaume Maspons, de can Maspons de la Vall, va descobrir un amagatall que va descriure de la manera següent:

"Obrim forat i en efecte, se'ns ofe-

reix un gran amagatall, l'alçària del qual arriba fins el primer pis, escaient-se l'entrada d'ell pel costat de l'escaleta del primer dormitori que hi ha entrant des de la sala cap a la comuna; l'entrada a boca de l'amagatall, és del tot tapada amb rajoles clavades amb morter."

"[...] Res hi havia a l'amagatall, solament una escala de fusta posada de terra a la boca de l'entrada, que al tocar-la, se desfà gairebé tota en pols. Hi cabien varies persones i fins podien seure-hi, perquè tenia bons pedrissos fets de maons al voltant; tenia doble enrajolat, no sé per què, les parets arrebossades. Arran de terra hi ha com un arc de maó, que acusa una anterior construcció". En Maspons pensava que aquell refugi s'havia construït "amb motiu de la guerra de l'any 22", és a dir, de 1822.

En una altra ocasió ja vam explicar com, a la segona meitat dels anys 1960, Josep Rosàs i Major, l'amo de Rosàs, reformant el mas Rosàs i les seves dependències, va trobar en una paret que separava el menjador de la planta baixa d'una altra estança, un amagatall que contenia una talla policromada d'una Mare de Déu amb l'Infant Jesús.

Per tant, fer aquesta mena de descobriments –amagatalls, gerres o altres

recipients, i fins i tot algunes imatges religioses– no és tan rar a les masies grans. Cal pensar que, en un món on l'autosuficiència era obligatòria en molts àmbits, alguns propietaris optaven per amagar a casa seva els béns més preuats.

En aquest sentit, un gran propietari de la comarca, al primer quart del segle XIX, va redactar una "Instrucció domèstica per temps de guerra en lo país" per tal de preservar els béns de casa seva en cas de guerra i malvestats. Aquelles notes van ser el fruit de l'experiència viscuda durant l'anomenada Guerra del Francès (1808-1814) i després dels diversos enfrontaments civils de les dècades de 1820 i 1830. L'autor dóna una colla de consells per preservar les riqueses familiars durant els mals temps. La transcripció de les seves notes és prou al·ligonadora.

En primer lloc, indicava qui havia de conèixer els amagatalls i els secrets de la casa: *"Per la conservació dels béns poden amagar-se, és necessari ocultar-los a la intel·ligència de l'enemich y lladres del país: per tant, se ha de procurar secret en todas las cosas escondidas y major en las més preciosas o estimadas; no obstant, és convenient que tots los més interessats sapian a hont paran, perquè en certas casas se perderen cosas molt estimadas per saber-las sols qui*

LA MAMA restaurant

Ctra. de Parets a Bigues, km. 12,5

Tel. 93 844 64 06

STA. EULÀLIA DE RONÇANA